

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Szikszai Edina ügyvéd (**cím.**) által képviselt felperes neve (**felperes címe.**) felperesnek - a Némethy Ügyvédi Iroda (**cím**; ügyintéző: dr. Béres B. István ügyvéd) által képviselt **alperes neve (alperes címe.)** alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2018. február 8. napján 29.G.42.304/2017/10. számon meghozott és 2018. július 10. napján 29.G.42.304/2017/17. számon kiegészített ítélete ellen az alperes 11. és 20. sorszámon benyújtott fellebbezései folytán indult másodfokú eljárásban - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság kiegészített ítéletét megváltoztatja és a felperes keresetét elutasítja;

mellőzi az alperesnek a felperes javára perköltség és az állam részére illeték fizetésére kötelező rendelkezését;

kötelezi a felperest, hogy 15 (tizenöt) napon belül fizessen meg az alperesnek 15.000 (tizenötezer) forint elsőfokú perköltséget és a Magyar Államnak - a külön felhívásban megjelölt módon és időben - 36.000 (harminchatezer) forint feljegyzett eljárási illetéket;

kötelezi a felperest, hogy 15 (tizenöt) napon belül fizessen meg az alperesnek 48.000 (negyvennyolcezer) forint fellebbezési illetékből és 10.000 (tízezer) forint ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

- [1] A felperes keresetében annak a megállapítását kérte, hogy a felek között 2007. augusztus 9-én létrejött kölcsönszerződés I.4. pontja utolsó három bekezdésének a közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítvány elfogadására vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, ezért semmis a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: r.Ptk.) 209/A. § (2) bekezdése és a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § (1) bekezdés a), b) és j) pontjai, valamint a 93/13/EGK Irányelv 6. cikk (1) bekezdése alapján.
- [2] Álláspontja szerint a szerződéses rendelkezés a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) szerződéskötéskor hatályos 21. § (1) bekezdésére és a Pp. 164. § (1) bekezdésére, valamint a 369. § b) pontjára figyelemmel megfordítja a bizonyítási terhet, továbbá feljogosítja az alperest arra, hogy kizárólag a saját nyilvántartásai alapján állapítsa meg, hogy a felperes teljesítése szerződésszerű-e. A rendelkezés semmivel sem ellentételezett egyoldalú előnyt is biztosít az alperes részére.

- [3] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte. Álláspontja szerint a kifogásolt szerződési feltétel a Vht. korábban hatályos 21. § (1) és (2) bekezdésével, a jelenleg hatályos 23/C. § (1) és (2) bekezdésével, a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 111.-112. §-aiban foglalt szabályokkal, valamint a Pp. 195. § (1) és (6) bekezdésében foglalt előírásokkal összhangban álló rendelkezést tartalmaz, így a r.Ptk. 209. § szerződéskötéskori (5), utóbb (6) bekezdése alapján nem minősülhet tisztességtelennek. A vitatott kikötés nem fordítja meg a bizonyítási terhet, nem jogosítja a szerződés értelmezésére az alperest, a Korm. rendelet pedig nem a másik fél szerződésszerű teljesítése vizsgálatának tilalmát tartalmazza, hanem azt tiltja, hogy a fél a saját teljesítése szerződésszerűségét megállapíthassa. Utalt a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 205. §-ára.
- [4] Az elsőfokú bíróság utóbb kiegészített ítéletével megállapította, hogy a peres felek között 2007. augusztus 9. napján létrejött **21....37** számú kölcsönszerződés I.4. pontjának utolsó három, a kölcsön és egyéb tartozás mértékének a banknál vezetett számlái és a bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítvány elfogadására vonatkozó rendelkezése érvénytelen. Kötelezte az alperest a felperes részére perköltség, a Magyar Állam javára eljárási illeték fizetésére.
- [5] Az ítéletében tényként rögzítette, hogy a felperes mint adós, valamint az alperes mint hitelező 2007. augusztus 9-én svájci frank elszámolási alapú kölcsönszerződést kötöttek. A kölcsönszerződés I.4. pontjának utolsó három bekezdése rögzítette, hogy a „Felek kijelentik és kötelezik magukat arra, hogy bármely elszámolási vita, illetve banki igény kielégítése esetére, vagy a jelen okirat szerinti kölcsönből mindenkor fennálló kölcsön és egyéb tartozás mértékére, a folyósítás tényleges időpontja, a teljesítési kötelezettség lejáratának megállapítása, valamint bármely egyéb a közvetlen bírósági végrehajtás céljából szükséges tény, adat megállapítása tekintetében az Adós Banknál vezetett számlái, és a Bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt fogadják el, mint közhiteles, aggálytalan tartalmú bizonyítékot. Ennek megfelelően a kölcsön és járulékaik nem, vagy nem szerződés szerinti megfizetése esetén a végrehajtás alapjául szolgáló, mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozást, továbbá a fent hivatkozott tényeket jelen okirat mellett, az Adós banknál vezetett számláiról, illetve a Bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítvány tanúsítja, amelynek elfogadására a Felek jelen okirat aláírásával kötelezettséget vállaltak. Felek/Adós felkérlik a jelen okiratot szerkesztő közjegyzőt, vagy egyébként illetékességgel bíró közjegyzőt, hogy a fenti kölcsönből fennálló kölcsön és járulékaik, továbbá egyéb tartozása mértékét, továbbá a fent hivatkozott tényeket, adatokat esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése esetén, a Bank felkérésére az Adósok banknál vezetett számlái, a Bank nyilvántartásai, könyvei alapján és nyilvántartásokba való betekintéssel közjegyzői tanúsítványba foglaltan tanúsítsa, e tekintetben a banktitok megtartásának kötelezettség alól a felmentést megadják.”
- [6] Az ítélet jogi indokolása szerint a jogvitára a r.Ptk. 209. § (1), (4) és (5) bekezdése, a 209/A. § (1) és (2) bekezdése, a Vht. szerződéskötéskor hatályos 21. § (1) és (2) bekezdései, valamint a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a), b) és j) pontjai az irányadóak. Az elsőfokú bíróság utalt arra, hogy a szerződés I.4. pontjának felperes által vitatott rendelkezése a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg, a közjegyzői ténytanúsítvány folytán az adósnak kell azt bizonyítani, hogy nem a hitelező által meghatározott összegben áll fenn a tartozása. A feltétel emellett kizárólagosan a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak a megállapítására, hogy a teljesítése szerződésszerű-e. A fentiekből következően a rendelkezés a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) és j) pontjai alapján tisztességtelen. Nem találta megalapozottnak a felperes Korm. rendelet 1. § (1)

bekezdés a) pontjára történő hivatkozását, mivel a támadott rendelkezés a szerződés feltételének értelmezésére a fogyasztóval szerződő alperest sem egyoldalúan, sem más módon nem jogosítja fel.

- [7] Az elsőfokú bíróság az ítéletét kiegészítette azzal, hogy a peres felek között 2007. augusztus 9. napján létrejött **21....37** számú kölcsönszerződés I.4. pontjának a 10. sorszámú ítéletben fentiek szerint rögzített rendelkezése „érvénytelen”.
- [8] Kiegészítő ítéletét azzal indokolta, hogy a másodfokú bíróság jelzése alapján észlelte, miszerint a 10. számú ítéletének rendelkező része nem tartalmaz érvénytelenségi megállapítást, az ítélet indokolásában azonban kifejtette, hogy a szerződés támadott I.4. pontjával kapcsolatban a bíróság helyt adott a felperes azon hivatkozásának, miszerint ezen rendelkezések a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) és j) pontjába ütköznek, tisztességtelenek, ebből következően pedig érvénytelenek.
- [9] Az alperes az elsőfokú bíróság ítélete és kiegészítő ítélete ellen is fellebbezést terjesztett elő. Az ítélet ellen előterjesztett fellebbezési kérelmében elsődlegesen az ítélet megváltoztatásával a felperes keresetének elutasítását, másodlagosan annak hatályon kívül helyezését kérte a Pp. 252. §-a alapján, valamint a felperesnek a felmerült költségeiben történő marasztalását. Hangsúlyozta, hogy az eljárásban érvényesülő bizonyítási terhet nem a vizsgált szerződés rendelkezései, hanem az adott eljárásra irányadó eljárásjogi jogszabályok tartalmazzák. A kölcsönszerződés vitatott pontjának szövegezéséből megállapítható, hogy az nem jogosítja fel az alperest a saját teljesítése szerződésszerűségének vagy az azzal kapcsolatos bármely körülménynek a megállapítására, ekként a kikötés nem is tartozhat a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontjának hatálya alá. Kiemelte, hogy a Hpt. 206. §-a alapján köteles a felperessel szemben fennálló kölcsönjogviszony alapján a felek teljesítését saját rendszereiben nyilvántartani.
- [10] Az ítélet hatályon kívül helyezése iránt előterjesztett kérelmét azzal indokolta, hogy a rendelkező rész a Pp. 220. § (1) bekezdés d) pontja ellenére nem tartalmazza a megállapítás tartalmát, tárgyát. Ezen túlmenően az indokolási kötelezettségének sem tett teljes körűen eleget az elsőfokú bíróság, mivel az ítéletben nem fejtette ki, hogy hogyan változtatja meg a bizonyítási terhet a felperes fogyasztó hátrányára a hivatkozott rendelkezés. Sérelmezte azt is, hogy a 9. számú felperesi előkészítő iratot az elsőfokú bíróság az ítélettel egyidejűleg kézbesítette részére, így arra észrevételt nem tehetett. E körben azonban azt is előadta, hogy a felperes előkészítő irata új tényállítást nem tartalmazott és a per tárgya kizárólag jogkérdés elbírálása, így az ítélet megváltoztatása esetén orvosolható ezen sérelme.
- [11] Az alperes kiegészítő ítélet ellen előterjesztett fellebbezése elsődlegesen annak hatályon kívül helyezésére, másodlagosan megváltoztatására és a felperes költségeiben marasztalására irányult. Előadta, hogy a Pp. 225. §-a alapján az ítélet kiegészítésére csak a fél kérelme alapján kerülhet sor, hivatalból pedig csak akkor, ha a bíróság az ítéletben olyan kérdéstről nem rendelkezett, amelyről a rendelkezés jogszabály értelmében hivatalból kötelező. A másodfokú bíróságnak tehát nem volt lehetősége arra, hogy az ítéletet kiegészítésre visszaküldje az elsőfokú bíróságnak. Az állandó bírósági gyakorlat szerint az ítélet kiegészítése nem változtathat az eredeti ítélet értelmén, az az ítélet, amely rendelkező részt nem tartalmaz, nem egészíthető ki, mivel a rendelkező rész pótlásával változik az eredeti ítélet értelme. A kialakult gyakorlat szerint a rendelkező részt nem, vagy az érvényesített keresetről való döntést hiányosan tartalmazó ítélet felülbírálatra alkalmatlan, hatályon kívül helyezésének van helye, tekintettel arra, hogy ez esetben a másodfokú eljárásban nem orvosolható súlyos eljárási szabálysértésről van szó.
- [12] A felperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

- [13] A Fővárosi Ítéltábla a másodfokú eljárás során a per tárgyalását a 20.Gf.40.535/2018/2. számú végzésével az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) előtt C-34/2018. számon folyamatba tett előzetes döntéshozatali eljárás befejezésig felfüggesztette. Időközben az EUB a hivatkozott eljárásban az értelmező ítéletét meghozta, amely a másodfokú eljárás folytatását indokoltta tette.
- [14] A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezést a Pp. 256/A. § (1) bekezdés f) pontja alapján - mivel a felek felhívás ellenére tárgyalás tartását nem kérték - tárgyaláson kívül bírálta el.
- [15] A fellebbezés mind az ítélet, mind a kiegészítő ítélet vonatkozásában hatályon kívül helyezésre is irányult, így az ítéltábla elsőként ezeket a kérelmeket vizsgálta, mert eredményességük az ítélet érdemi felülbírálatát kizárná.
- [16] Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság valóban eljárási szabályt sezeget, amikor ítélete nem tartalmazta teljes körűen a rendelkező részt, ezt azonban az ítélet kiegészítésével pótolta. További, hatályon kívül helyezésre okot adó eljárási szabálysértés nem történt, mivel az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének olyan mértékben eleget tett, amely az ítélet érdemi felülbírálatához szükséges. Az alperes maga hivatkozott arra, hogy az ítélethozatal előtt beadott felperesi előkészítő irat nívumot nem tartalmazott, így utólagos kézbesítése folytán sérelem nem érte.
- [17] Az ítélet kiegészítése - a fellebbezésben kifejtett érvekkel szemben - nem volt kizárt. A bíróság olyan kérdésben, amelyről hivatalból rendelkeznie kell, akkor is határozhat az ítélet kiegészítése felől, ha a fél erre irányuló kérelmet nem terjeszt elő. A Pp. 225. §-ának (1) bekezdése szerint az ítélet kiegészítését annak kézbesítésétől számított 15 nap alatt bármelyik fél kérheti, ha a bíróság a kereseti kérelem vagy ellenkérelem valamely része felől akár a fő, akár a mellékkötelezettség tekintetében nem határozott. Tény, hogy a felperes és az alperes sem terjesztettek elő erre irányuló kérelmet. A Pp. 225. §-ának (6) bekezdése viszont azt tartalmazza, hogy ha a bíróság ítéletében nem rendelkezett olyan kérdésről, amelyről a rendelkezés jogszabály értelmében kötelező, a mulasztást a bíróság bármikor, hivatalból pótolhatja [Pp. 213. § (1) bekezdés, 215. §, BH1984. 162]. Mivel az ítéletben foglalt döntésnek ki kell terjednie a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre és a bíróság e körben mulasztott, ezen mulasztását hivatalból is pótolhatta.
- [18] Ebből következően a kiegészítő ítélet meghozatalának nem volt eljárásjogi akadálya, annak hatályon kívül helyezésére így az ítéltábla nem látott lehetőséget, a kiegészített ítéletet ezért érdemben vizsgálta felül.
- [19] Megállapította, hogy az alperes fellebbezése alapos.
- [20] Az elsőfokú bíróság tévesen helyezkedett arra az álláspontra, hogy tisztességtelen a kölcsönszerződés I.4. pontjának támadott rendelkezése, mivel ezen szerződési feltétel a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg és ezért a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjába ütközik, valamint az 1. § (1) bekezdés b) pontja alapján is tisztességtelen, mert a fogyasztóval szerződő felet jogosítja a szerződésszerű teljesítés megállapítására.
- [21] Az EUB előtt folyamatban volt C-34/2018. számú ún. ... ügyben hozott értelmező ítélet során az előterjesztő bíróság lényegében az EBH2018. évi Gazdasági I. számú elvi határozaton alapuló bírói gyakorlat egyes elemeinek helyességére kérdezett rá.

- [22] Az értelmező ítélet tárgyában hozott válaszok tükrében megállapítható, hogy a támadott rendelkezés nem tartozik a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjának hatálya alá. Ezentúl pedig a Kúria által az adott szerződéses rendelkezéssel kapcsolatos ítélkezési gyakorlat megváltoztatására nincs szükség.
- [23] A bizonyítási teher eljárásjogi fogalom és azt határozza meg, hogy a bizonytalanság következményei melyik fél terhére esnek. A bizonyítási teher megosztásának általános szabálya szerint valamely, a per eldöntése szempontjából jelentős tény bizonytalan volta annak a félnek a terhére értékelendő, akinek e tény bizonyítania kellett volna. Ehhez képest a bizonyítási teher átfordulása azt jelenti, hogy a bizonyítás iránya felcserélődik.
- [24] A perbeli jogvita eldöntése szempontjából ezért ügydöntő jelentőségű volt, hogy a felek között létrejött kölcsönszerződés I.4. pontjának azon kikötése, amely szerint bármely elszámolási vita esetén az alperes nyilvántartását tekintik irányadónak, a r.Ptk. 242. §-a szerinti joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak minősül-e. Tartozáselismerés esetén ugyanis a bizonyítási teher megfordul, és az adósnak kell bizonyítania, hogy az elismert tartozása nem áll fenn (BH1991. 439). A fél nyilatkozatához - amint arról a Legfelsőbb Bíróság az EBH2000. 309 szám alatt közzétett határozatában egyértelműen állást foglalt - a tartozáselismerés jogkövetkezményei akkor fűződhetnek, ha a tartozás elismerése magyarázatot nem igénylő módon, kifejezetten és félreérthetetlenül történik. Ennek az elvárásnak csak az olyan tartozáselismerő nyilatkozat felel meg, amelyet már fennálló, összecszerűen meghatározott követelés tekintetében tettek meg.
- [25] A per tárgyát képező szerződéses rendelkezés viszont ilyennek nem tekinthető, ahhoz a tartozáselismerés joghatása nem kapcsolódhatott. Nem állít fel továbbá a támadott szerződéses kikötés olyan vélelmet sem, amely szerint az alperes az igénye alapjául szolgáló, valamely egyébként bizonyításra szoruló tényt egy attól különböző, másik tény fennállásával bizonyíthatna. Ennek megfelelően abban az esetben, ha az alperes a jelen szerződésből eredő követelését a felperessel szemben peres úton kívánja érvényesíteni, a perben a Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében őt terheli annak a bizonyítása, hogy a szerződés milyen tartalommal jött létre, ennek alapján milyen összeget folyósított a felperes részére, az adós mennyit teljesített, és ennek eredményeként mekkora a fennálló tartozása. Az alperes erre vonatkozó tényállítása nyilvánvalóan a saját nyilvántartásain alapul, vita esetén azonban a perben a nyilvántartás elszámolási elveit, módszereit és adatait be kell mutatnia, számításait le kell vezetnie. Ha a felperes mindezeket követően is azt állítja, hogy az alperes elszámolása nem felel meg a szerződésben foglaltaknak, illetőleg a közölt számítás hibás, vagy részéről nagyobb összegű teljesítés történt, ellenbizonyítással élhet. A bizonyítási teher alakulását, a bizonyítási eljárás lefolytatását a kölcsönszerződés I.4. pontjának hivatkozott rendelkezése ezért nem befolyásolja, nem fordítja meg és nem változtatja a fogyasztóra hátrányosan sem.
- [26] Az alperes helytállóan hivatkozott a Vht. szerződéskötéskor hatályban volt 21. § (1) - (2) bekezdéseinek és a jelenleg hatályos 23/C. § (1) - (2) bekezdéseinek alapján arra, hogy a közokiratba foglalt kölcsönszerződés, illetve egyoldalú kötelezettségvállalás alapján az adós tartozásának már lejárt részleteire minden további feltétel nélkül, a szerződés felmondása esetén a teljes tartozás összegére pedig akkor van helye végrehajtási záradék kibocsátásának, ha a végrehajtást kérő az adós szerződésszegése miatt szintén közokiratba foglalt jognyilatkozattal felmondta a szerződést. Az, hogy az utóbbi esetben a szerződésszegés valóban bekövetkezett-e, és így az emiatt közölt felmondás jogszerű-e, a végrehajtási záradék kiállítására irányuló kérelem elbírálása során érdemben nem vizsgálható, e vonatkozásban elegendő a végrehajtást kérő egyoldalú

nyilatkozata (BH1997. 348, BH2002. 491, Kúria Pfv.I.21.783/2016/5., Kúria Pfv.V.20.576/2018/10., Kúria Gfv.VII. 30.285/2017/5.).

- [27] Az adós szerződésszegésének, illetőleg a felmondásnak a tényét, valamint a végrehajtást kérő nyilvántartásai szerint fennálló tartozás aktuális összegét a végrehajtást kérő egyoldalú nyilatkozata alapján rögzítő, a Kjt. 111. §-ában szabályozott közjegyzői okirat nem ügyleti okirat, hanem jogi jelentőségű tényeket rögzítő tényt tanúsító okirat (közjegyzői tanúsítvány). Az ilyen okirat kiállítását a végrehajtást kérő akkor is kérheti a közjegyzőtől, ha erről az adóssal a szerződésben előzetesen külön nem rendelkeztek, illetve az adós előzetesen nem nyilatkozott külön arról, hogy a végrehajtást kérő nyilvántartásában rögzített adatok a ténytanúsítvány kiállításának alapjául szolgálhatnak [Kúria Gfv.VII.30.285/2017/5].
- [28] Ugyancsak nem ütközik a szerződési kikötés a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontjába, hiszen a keresettel támadott szerződéses rendelkezés nem tartalmaz az alperest a megjelölt körben megillető egyoldalú jogosítványt, nem érinti, nem vonja el az alperessel szerződő félnek azt a kötelmi jogát, hogy az alperes szolgáltatásának megfelelőségét megítélje vagy minősítse.
- [29] A fentiekre tekintettel a támadott rendelkezés tisztességtelensége sem a Korm. rendelet felhívott rendelkezései, sem a r.Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján nem állapítható meg, ezért az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.
- [30] A másodfokú eljárásban az eredményes fellebbezés folytán az alperes pernyertes lett, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a felperes köteles részére a pertárgy értékét és a kifejtett jogi képviseleti tevékenységet is tükröző és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése alapján mérlegeléssel megállapított ügyvédi munkadíjból, valamint a megfizetett fellebbezési illetékből álló első- és másodfokú perköltség megfizetésére. Az eljárási illeték viselésére vonatkozó rendelkezés a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdésén alapul.

Budapest, 2020. március 19.

dr. Buglyó Gabriella s.k.
a tanács elnöke

dr. Bicskei Ildikó s.k.
előadó bíró

. Ócsai Beatrix s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: